

FIRAT KALKINMA AJANSI

ARAZİ TOPLULAŞTIRMA FAALİYETLERİ

TRB1 Bölgesi (Bingöl, Elazığ, Malatya, Tunceli)

Abdolvahap YOĞUNLU

2013

FIRAT KALKINMA AJANSI

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	2
GİRİŞ	1
1. ÜLKEMİZDEKİ TARIM ARAZİLERİNİN GENEL DURUMU:.....	3
1.1. ÜLKEMİZDE ARAZİ PARÇALANMASI BAŞLICA SEBEPLERİ	4
1.2. PARÇALANMANIN TARIM İŞLETMELERİNDEKİ OLUMSUZ ETKİLERİ	6
1.2.1. ARAZİNİN KULLANIMINDAKİ ETKİLERİ	6
1.2.2. ÜRETİM ÜZERİNE ETKİSİ	6
1.2.3. İŞÇİLİK GİDERLERİ ÜZERİNE ETKİSİ	7
1.2.4. SULAMA PROJELERİNDEKİ OLUMSUZ ETKİLERİ	7
2. ARAZİ TOPLULAŞTIRILMASI NEDİR?	8
2.1. ARAZİ TOPLULAŞTIRILMANIN KAPSAMI.....	9
2.2. ARAZİ TOPLULAŞTIRMA ÇALIŞMALARININ AŞAMALARI	9
2.3. ARAZİ TOPLULAŞTIRILMASININ ÖNEMİ	11
2.4. ARAZİ TOPLULAŞTIRMASININ FAYDALARI.....	12
3. TÜRKİYE'DEKİ DURUM.....	16
3.1. ARAZİ TOPLULAŞTIRILMASINDA KANUNİ MEVZUATI	17
3.2. Toplulaştırma Çalışmalarının Başlangıcı	19
3.3. Türkiye'de Arazi Toplulaştırılmasının Tüzel Yapısı,.....	19
3.4. Anayasal Dayanak	19
3.5. Kanuni Dayanak	20
4. TRB1 BÖLGESİNDE (Bingöl, Elazığ, Malatya, Tunceli) TOPLULAŞTIRMA FAALİYETLERİ	21
4.1. ELAZIĞ.....	21
4.1.1. Kuzova I. Kısım (Dambüyük) A.T. ve TİGH:	21
4.1.2. Kuzova II. Kısım Arazi Toplulaştırması :	21
4.2. BİNGÖL.....	28
4.3. TUNCELİ.....	29
4.4. MALATYA	29
5. SONUÇ	34
KAYNAKLAR.....	37

KISALTMALAR

AB : AVRUPA BİRLİĞİ

ÇKS : ÇİFTÇİ KAYIT SİSTEMİ

DSİ : DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

AT : ARAZİ TOPLULAŞTIRMASI

TİGH : TARLA İÇİ GELİŞTİRME HİZMETLERİ

TRGM : TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TÜİK : TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

GİRİŞ

Ülkelerin sosyal ve ekonomik gelişmelerini etkileyen etmenlerin başında, kırsal alanlardaki toplumsal ve ekonomik faaliyetlerin doğru planlanmış olması gelmektedir. Günümüzde hızlı nüfus artışı, sanayileşme, kentleşme ve çevre ile ilgili sorunları beraberinde getirmiş ve bu dönüşüm kentleri etkilediği kadar kırları da etkilemiştir. Ülkemizde özellikle 1950’li yıllarda “Marshall Yardımı” olarak adlandırılan Amerikan hibeleri, tarımda makineleşmeyi artırmış, ulaşım yatırımlarının yönü demiryolu yapımından karayolu yapımına doğru yöneltmiştir. Artan nüfus arazilerin miras yolu ile hızla parçalanmasına neden olmuş, gelişen ulaşım imkânları ile birlikte kentlerde meydana gelen sanayileşmenin emek ihtiyacı kırlardan kentlere önemli ölçüde göçlere neden olmuştur. Yaşanan sosyal ve ekonomik gelişmeler, arazilerin sürekli küçük parçalara bölünmesi neden olmuştur. Bu gelişmeler kırdaki¹ nüfusu azaltmasına rağmen, tarım işletmelerinin sayısını artırmıştır. Ancak sayıca artan tarım işletmeleri paralelinde tarım veriminin artmadığı görülmektedir. Tarım veriminin artmaması düşük gelir elde eden köylüyü köyünü terk etmeye itmiş ve köylünün terk ettiği sulu tarım alanları işlenmeyen, atıl alanlar olarak kalmıştır. Gerek bu yetersiz gelirin, gerekse toprak iyeliğinin dengesiz dağılımı, tarım topraklarının çok parçalanmış olması, iklim koşulları ve toprak aşınması tarımda geçinen insanların kentlere kitlesel göçlerine neden olmuştur. Kentlere doğru göç eden yığınlar, kentlerin doğal seyrinde kentleşmesine engel teşkil etmiş ve ülkemizde kentler içinde kır özelliklerini barındıran mikro sosyal ve ekonomik ilişkilerin hakim olduğu köyler oluşmuştur. Bu bağlamda kırlarda ekonomik ve sosyal hayatta meydana gelen değişimler ülkedeki kentleri de etkilemektedir. Bu nedenlerden ötürü, kırdaki ekonomik hayatın en önemli unsuru olan toprak iyeliğinin doğru düzenlenmesi ve çağın tarım verimliliği esaslarına göre tertibi ülkelerin kalkınmasına etki eden önemli değişkenlerden biridir.

Ülke ekonomimizde tarım kesiminin önemi görece olarak azalmış görülsede, tarımın temel gereksinim maddelerini üretmede ve istihdam alanı oluşturmadaki rolü halen göz ardı edilemeyecek boyuttadır. Özellikle son dönemde somut sonuçlarını

¹ İlçe sınırları dahilindeki nüfus yoğunluğunun km² başına 150 kişiden az olması durumunda bu ilçenin nüfusu kırsal, 150 kişiden fazla olması durumunda ise kentsel kabul edilmektedir.

gördüğümüz küresel ısınma, iklim değişimi ve ormanların azalması tarımsal üretimin önemini daha da artırmaktadır. Giderek doğal kaynaklar kirlenmekte ve kullanılabilme olanakları azalmakta, tarım alanları çölleşmekte, küresel deniz seviyesi yükselmesi nedeniyle çoğu ülke ya da bölge su altında kalma riskini taşımaktadır. Tüm bu gelişmeler gıda üretimini doğrudan etkileyen kırsal kalkınma politikalarının önemini daha da artırmaktadır. Kırsal kalkınma bir yandan ülkedeki sosyal refahın artmasına neden olurken diğer yandan sanayileşmenin önemli ayaklarından biri olan tarım sektörünün gelişimini sağlamaktadır. Ülkenin kırsal kalkınmasının doğru bir şekilde planlanması en önemli koşullarından biri tarım arazilerinin etkin ve verimli kullanılması amacıyla arazilerin toplulaştırılmasıdır. Kırsal Kalkınma Planlarında arazi toplulaştırması etkin ve etkili bir arazi yönetim aracı olarak sadece arazi parçalanması sorunlarına çözüm getirmemekte aynı zamanda kırsal kalkınma içinde bir araç olmaktadır.

Arazi toplulaştırması ülkemizde her ne kadar 1960'lerden beri uygulansa da, özellikle **Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Tarım Arazilerinin Korunması Kullanılması ve Arazi Toplulaştırmasına İlişkin Tüzük**'ün kabulünden sonra giderek daha çok alanda uygulanması planlanmaktadır. Söz konusu bu uygulamanın amacı ise tarım arazilerindeki rasyonel çalışmayı engelleyen teknik, ekonomik ve sosyal sorunları ortadan kaldırarak, tarım sektörü çalışanları ile arazi sahiplerinin yaşam standardını yükseltmektir. Sonuç olarak tarım arazilerinin bir zenginlik aracı olmasından ziyade bir üretim aracı olarak kullanılması arazilerin kanuna uygun, çağın gerektirdiği standartlarda, adil bir şekilde, yeniden tahsisinin yapılması gerekmektedir. Çalışmamızda “ Arazi Toplulaştırmanın” tanımı, toplulaştırmayı gerektiren etkenler, hukuki alt yapısı gibi konu başlıklarında konu ele alınacaktır.

1. ÜLKEMİZDEKİ TARIM ARAZİLERİNİN GENEL DURUMU:

Ülkemizdeki tarım işletmelerinin sayıları her geçen gün artmakta ve buna bağlı olarak da işletme büyüklükleri azalmakta iken, AB ülkeleri başta olmak üzere gelişmiş ülkelerde, işletme sayılarında azalma, ortalama işletme büyüklüklerinde ise artma görülmektedir. Küçük ve çok parçalı işletme yapısı, teknoloji kullanımını güçleştirmekte, emek verimliliğini düşürmekte, yeterli sermaye birikimini engellemektedir. 2006 yılında TÜİK tarafından yapılan Tarımsal İşletme Yapı Araştırmasında, tarımsal işletmelerin fiziksel büyüklüklerinin belirlenmesi, tarımsal işletmelerin tip ve ekonomik büyüklüğü temel alınarak sınıflandırılması amaçlanmıştır.

Yapılan araştırma sonuçlarına göre;

➤ Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS) sonuçlarına göre, 2007 yılı itibarıyla kayıt altında gözüken tarım arazisi büyüklüğü 16,7 milyon ha olup, işletme sayısı yaklaşık 2.6 milyon adettir. Türkiye'de çiftçi başına düşen tarım alanı ortalama 6 hektarı geçmemekte, Avrupa Birliği ülkelerinde ise ortalama 19.7 hektar seviyelerindedir.

➤ Tarımsal işletmeler % 32,7 ile en fazla 20-49 dekar işletme büyüklük grubunda yer almaktadır.

➤ Tarımsal işletmelerin % 78,9'u 100 dekardan küçük işletme büyüklük gruplarında yer almaktadır. Bu işletmelerin tasarrufunda bulundurduğu arazi ise toplam arazinin % 34,3'ünü oluşturmaktadır.

➤ Tarımsal işletmelerin tasarrufunda bulunan arazinin; % 69,7'si ekilen tarla, % 13,3'ü nadas, % 9,4'ü meyve ve diğer uzun ömürlü bitkiler ile içecek ve baharat bitkileri (fidanlık ve örtü altı dahil), % 1,7'si sebze ve çiçek bahçeleri (fidelik ve örtü altı dahil), % 2,5'i daimi çayır, % 0,4'ü otlak (mera), % 1,3'ü tarıma elverişli olduğu halde kullanılmayan arazi, % 1,7'si diğer arazilerdir.

➤ Tarımsal işletmelerin tasarrufundaki tarım arazisinin tasarruf şekli incelendiğinde, yalnız kendi tarım arazisini (zilyetlik dahil) işleten işletmelerin toplam işletme içindeki oranı % 85,1, işledikleri tarım arazisinin toplam tarım arazisi içindeki oranı ise %71,4 olarak belirlenmiştir.

➤ Tarımsal işletmelerin, % 12,7'si hem kendi arazisini hem de başkasının arazisini, % 2'si yalnız kira ve yalnız ortaklıkla tuttuğu araziye, % 0,2'si ise iki ya da daha fazla tasarruf şekli ve diğer tasarruf şekilleri ile arazi işlediği tespit edilmiştir.

➤ Tarım arazisi olan işletmelerin tarım arazisi parça sayısı incelendiğinde, işletmelerin % 21,6 ile en fazla 4-5 parça tarım arazisi olan grupta yer aldığı belirlenmiştir. Bu arazi parça sayısı grubunda yer alan işletmelerin tasarrufunda bulunan tarım arazisi, toplam tarım arazisinin % 16,2'sini oluşturmaktadır.

Ülkemizdeki tarım işletmelerinin kullandıkları arazi miktarı küçük ölçekte, birbirinden uzak ve çok sayıda parçalardan meydana gelmiştir. Arazi parçalılığı miras hükümleri, satış, kanal ve yol inşası vb. nedenlerle gittikçe artmakta ve tarım işletmeleri, ekonomik işletme büyüklüklerinin altına düşmektedir. Bu durum tarımsal yapıyı, masrafları ve üretimi olumsuz yönde etkilemektedir.

Türkiye’de 1950 yılında 2.2 milyon adet olan tarım işletmesi, 1980 yılında 3.5 milyona, 1990 yılında 3.9 milyona çıkmış, 2001 yılında ise 3 milyon olarak tespit edilmiştir.

1950 yılında 10 hektar olan “Ortalama İşletme Büyüklüğü” azalarak 1980 yılında 6 hektara, 1990 yılında 5.9 hektara düşmüş, 2001 yılında ise 6.1 hektar olarak belirlenmiştir.

Tarımsal işletmelerin parçalılık durumlarına bakıldığında 2001 tarım sayımı verilerine göre, mevcut 3 022 127 adet işletmenin % 4.8’inin 1-3 parça, % 44.2’sinin 4-5 parça, % 28’inin 6-9 parça, % 23’ünün ise 10 parça ve üzerinde parçalı yapıya sahip olduğu görülmektedir.

1.1. ÜLKEMİZDE ARAZİ PARÇALANMASI BAŞLICA SEBEPLERİ

➤ ***Doğal koşullar nedeniyle ortaya çıkan zorunlu parçalanma,***

Bir bölgede tarım ekonomisi ve yöntemlerinin değişimi nedeniyle ortaya çıkan zorunlu bir parçalanmadır. Küçük tarımsal işletmelerin, tarımın diğer dallarında faaliyet göstermek için büyük arazi sahiplerinden arazi satın almak suretiyle parçalanmaya neden olmaları buna örnek gösterilebilir.

Fiziksel tesislerin yapılması nedeniyle ortaya çıkan parçalanma,

Bir bölgede karayolu, demiryolu ve sulama sistemlerinin inşa edilmesi; oyun, eğlence ve dinlenme alanlarının tesis edilmesi nedeniyle ortaya çıkan parçalanma bu türdendir.

➤ Tarımsal faaliyetler nedeniyle ortaya çıkan parçalanma,

Toprak ve topoğrafya özellikleri ve iklim koşulları nedeniyle tarımsal faaliyetlerin çeşitlendirilmesi ve bitki deseni ve nöbetleşe ekim gibi nedenlerle ortaya çıkan parçalanmalardır.

➤ Nüfus artışı, miras ve alım satımlar nedeniyle ortaya çıkan parçalanma,

Bunda tarımın ve tarımsal faaliyetlerin doğrudan doğruya bir etkisi yoktur. Toplumsal ihtiyaçlar ve zorunluluklar nedeniyle tarım arazilerinde ortaya çıkan bir parçalanma şeklidir. Nüfusun hızlı bir oranda artışı ve artan nüfusun aynı oranda ekonominin diğer kesimlerine aktarılamaması, kırsal alanda yaşamını sürdürmeye mecbur olan topraksız çiftçileri çeşitli şekillerde (küçük, parçalı) toprak sahibi olmaya zorlamaktadır.

Miras yasalarımız (Türk Medeni Kanunu, Madde 598) her ne kadar tarım topraklarının bölünmezliğini ön görmekte ise de uygulamalarda aile reisinin ölümü halinde topraklar çocukları arasında yasal hakları oranında parçalanarak paylaşılmaktadır.

Örneğin, Anne babanın ölümü halinde kişinin bir köyde 5 ayrı yerde tarlası ve 4 çocuğu varsa, bu 5 tarla ayrı ayrı olmak üzere 4 çocuğa pay edilmekte ve böylece 20 parçaya dönüşmektedir.

Gerek maddi gerekse personel sıkıntısı içinde bulunan tarım işletmelerinden bir bölümü, arazilerinin tümünü işleyemedikleri zaman bir bölümünü kiracılık ve ortakcılık yoluyla işletmekte veya bir kısmını satmaktadırlar. Bu durum arazilerin parçalanmasına neden olur.

Bu arada kentlerde oturup köydeki arazilerinin bir bölümünü veya tamamını kiracı ve ortakçıya verenler ya da satanlar da parçalanmada etkili olmaktadır.

AB ülkeleri başta olmak üzere gelişmiş ülkelerde, işletme sayılarında azalma, ortalama işletme büyüklüklerinde ise artma görülmektedir. Küçük ve çok parçalı işletme yapısı, teknoloji kullanımını güçleştirmekte, emek verimliliğini düşürmekte, yeterli sermaye birikimini engellemektedir.

1.2. PARÇALANMANIN TARIM İŞLETMELERİNDEKİ OLUMSUZ ETKİLERİ

1.2.1. ARAZİNİN KULLANIMINDAKİ ETKİLERİ

Bir tarım işletmesinin toprakları parçalı olduğunda oransal olarak tarla sınırları, yol ve su arkları için ayrılan alan artacağından bir kısım tarım arazisi kullanılamaz. Arazi sınırları dolayısıyla alan kaybındaki miktar, parselin büyüklüğü ve şekli ile ilgilidir. Yaklaşık 10 dekarın üzerindeki büyük arazi parçalarında sınırların işgal ettiği arazi veya sınır kenarları dolayısıyla oluşan arazi kaybı ihmal edilebilecek derecede az olduğu halde, bu miktar parsel küçüldükçe artar ve oransal olarak işlenen alanın daha büyük bir kısmı kullanımdan çıkar.

Parselin uzunluğu, şeklin düzensizliği ve uzunluk-genişlik oranı arttıkça, arazi yüzeyine oranla sınır kaybı, dolayısıyla arazi kaybı da artmaktadır. Sınır kayıpları açısından ise en elverişli parsel şekli kare, İşleme kolaylığı ve zaman kaybı açısından ise dikdörtgen, parsellerdir.

Miras yasalarına göre yapılan arazi parçalanmalarında tarla genellikle uzunluğuna pay edildiğinden, uzunluk-genişlik oranı gittikçe büyümekte ve sonuçta sınırlar dolayısıyla arazi kaybı arttığı gibi, parseller de ekonomik olmayan bir biçim almaktadır.

1.2.2. ÜRETİM ÜZERİNE ETKİSİ

Parsellerin küçük oluşu ürün miktarı üzerine de etki eder. Küçük parsellerin ürün miktarı üzerine etkisi doğrudan ve dolaylı olmak üzere 2 türdür.

1-Doğrudan etkisine, küçük parçalarda kenar şeridinin etkisiyle ürün miktarındaki azalma,

2-Dolaylı etkisine de parçanın küçüklüğünün ekim, bakım ve hasat sırasında yarattığı çalışma güçlüğü gösterebilir.

1.2.3. İŞÇİLİK GİDERLERİ ÜZERİNE ETKİSİ

Fazla parçalı arazilerde işçilik gideri, toplu olanlara kıyasla daha yüksektir. Çoğu işlerde iş saati iş yerinde başladığı halde, tarım işgücünde iş saati işletme avlusunda başlar. Yani işletme avlusundan iş yerine gidinceye kadar geçen zaman iş saatine dahildir. Fakat bu zaman verimli bir şekilde kullanılmamaktadır.

Parsel çok küçük olduğunda, yani tarladaki iş, 1 işgününü doldurmadığı veya sık sık tarla değiştirmek gerektiğinde işgücü verimli bir şekilde değerlendirilemez. İş yerlerine gidiş geliş ve aletlerin tekrar toplanması zaman kaybına neden olur.

Ortalama parsel büyüklüğü küçüldükçe ve yer değiştirme sıklıkla, verimsiz zaman o oranda artar. Genellikle küçük işletmelerde, yapılan iş, bir parseldeki iş gününü doldurmadığından çiftçi erken eve döner. Bu takdirde ya zamanını boş geçirir ya da daha az önemli işlerle meşgul olur.

1.2.4. SULAMA PROJELERİNDEKİ OLUMSUZ ETKİLERİ

Ülkemizde tüketilebilir yerüstü ve yeraltı suyu potansiyeli yılda yaklaşık **112 milyar m³** tür. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) başta olmak üzere su kaynaklarının geliştirilmesinden sorumlu olan kamu kurum ve kuruluşlarının 2008 yılı itibarıyla geliştirdikleri projeler sonucu çeşitli amaçlara yönelik su tüketimi **46 milyar m³** e ulaşmıştır. Bunun yüzde 74'lük kısmı tarımsal sulamada kullanılmaktadır.

Ülkemizde tarım arazilerinin 12,5 milyon ha'ı sulanabilir özelliktedir. Ancak yapılan etütlere göre; mevcut su potansiyeliyle teknik ve ekonomik olarak sulanabilecek arazi 8,5 milyon ha olarak belirlenmiştir. Türkiye'de 2008 yılı sonu itibarıyla toplam 5,34 milyon ha arazi sulamaya açılmıştır.

2. ARAZİ TOPLULAŞTIRILMASI NEDİR?

Arazi toplulaştırılması; aynı şahsa veya çiftçi ailesine ait, çeşitli nedenlerle, ekonomik üretime imkan vermeyecek biçimde veya toprak muhafaza ve zirai sulama tedbirlerinin alınmasını güçleştirecek derecede; parçalanmış, dağılmış, şekilleri bozulmuş dağınık, küçük arazi parçalarının ve hisselerinin bir araya getirilerek, muntazam şekiller halinde birleştirilmesi, bütünleştirilmesi ve işletmelerin yeniden düzenlenmesi işlemi olarak tarif edilebilir.

Arazi Toplulaştırması; başka bir deyişle; tarımsal üretimin arttırılması amacıyla, küçük parseller halinde birden fazla parçaya bölünmüş, değişik yerlere dağılmış veya elverişsiz biçimde şekillenmiş arazilerin; modern tarım işletmeciliği esaslarına göre ve sulama hizmetlerinin getirilmesine en uygun bir şekilde birleştirilmesi, şekillendirilmesi ve düzenlenmesi işlemine denir. Kırsal Kalkınma Planlarında arazi toplulaştırması etkin ve etkili bir arazi yönetim aracı olarak sadece arazi parçalanması sorunlarına çözüm getirmemekte aynı zamanda kırsal kalkınma içinde bir araç olmaktadır.

Türkiye tarım sektörünün diğer devletlerle rekabet edebilir bir duruma gelebilmesi, kırsal alanda yapılan yatırımlardan beklenen faydanın sağlanması ve tarımsal yeniliklerin parsellerin içerisine kadar götürülebilmesi için her şeyden önce tarımsal bünye bozukluğunun düzeltilmesi gerekmektedir. Öte yandan tarımsal kalkınma için Avrupa Topluluğu ülkelerinde ve ülkemizde önemli tarım politikası, tarımsal yapının entegre olarak iyileştirilmesidir. Bunlar arasında " **arazi toplulaştırması** " önemli bir yer almaktadır.

2.1. ARAZİ TOPLULAŞTIRILMANIN KAPSAMI

Arazi toplulaştırma çalışmaları şu hususları kapsamaktadır:

1. Fazla parçalanmış, dağılmış arazilerin modern işletmecilik esaslarına göre birleştirilmesi.
2. Tarla içi yol şebekesinin, sulama tesislerinin ve yüzey tahliye sisteminin inşası.
3. Gerekli arazi tesviyesi ve toprak ıslahının yapılması.
4. Köylerin yerlerinin yeniden düzenlenmesi, çevre planlanması.
5. Kırsal alanın, doğal hayatın korunması ve yeşil alanların düzenlenmesi.
6. Kırsal alandaki yerleşim yerleri ve toprakların, rüzgâr ve su erozyonu, sel taşkınları gibi doğal afetlerden korunması için gerekli önlemlerin alınması.
7. Spor sahaları, parklar, yüzme havuzu, bayram-pazaryeri, çocuk bahçesi, okul, sağlık ocağı ve kooperatif binası gibi sosyal hizmet tesisleri için gerekli arazilerin, toplulaştırma planları içinde kamulaştırma yapılmadan temin edilmesi.
8. İşletmelerin ıslahı, yeniden düzenlenmesi, verimli bir şekilde çalışmalarının temini için gerekli tedbirlerin alınması.
9. Köy içi yollarının tanzimi içme suyu, kanalizasyon, elektrik, telefon gibi hizmetlerinin planlanması, iskân, arsa isteklerinin karşılanması.

2.2. ARAZİ TOPLULAŞTIRMA ÇALIŞMALARININ AŞAMALARI

1. Tüm tarlaların ve çiftçilerin mülkiyet bilgilerinin temin edilmesi.
2. Tapu kütüğü, kadastro paftası ve arazideki miktar ve ölçülerdeki tüm uyumsuzluklar giderilmesi.
3. Hâlihazırdaki arazi kullanım durumunun, uygun tarım arazileri sınırlarının, sabit tesislerin belirlenmesi,
4. Toprak karakterlerini belirten toprak haritalarının temin edilmesi veya yoksa oluşturulması.

5. Teknik bir ekip ile arazi sahipleri ve mülki idarecilerin de katılımı ile kurulan derecelendirme komisyonu ile tüm arazilerin derecelendirme haritaları çıkarılır. Bu aşamada komisyon tüm arazilerin toprak haritaları ve diğer kıymetlerini de dikkate alarak her parsel için ayrı, ayrı titiz bir puanlama yapmaktadır. Derecelendirme çalışmasında amaç parsellerin birbirlerine göre kıymet farklılıklarını puanlamak suretiyle ortaya koymaktır.

6. Yeni, yol, sulama ve drenaj ağına uyumlu, blok (ada) planlamasının hazırlanması.

7. Arazi sahiplerinin toplulaştırma sonrasında tarlalarını nerede istediklerine ilişkin tercihlerinin alınması, Bu işlem esnasında maliklere, eski parsellerinin ve yeni blokların olduğu bir pafta gösterilerek tercihleri alınır.

8. Yeni parselasyon planlaması yapılır.

Yeni parselasyon planlamasında; çiftçi tercihleri de dikkate alınarak;

- Tarla içi hizmet yolu, sulama, drenaj gibi kamu ortak alanları için gerekli yerler ayrılır.
- Her parselin yol ve sulama suyuna cephe alması sağlanır.
- Sabit tesis içeren parseller eski sahiplerine verilir.
- Tüm maliklerce önem içeren veya kötü konumdaki yerler aynı sahiplerine verilir.
- Büyük olan parçanın yanına diğer küçük parçalar getirilir.
- Hasım ve hısım ilişkileri gözetilir.
- Aynı yeri almak isteyenler arasında yukarıda sayılan hususlar doğrultusunda haksızlığa uğratılmayacak bir planlama yapılır.

9. Yeni parselasyon planlaması ve yeni mülkiyet listeleri mahallinde asılmak suretiyle ilan edilir.

10. Yeni planlamaya ilişkin parsel sahiplerinin itirazları varsa incelenir. Yeni yapılan planlama tekrar her kesin görebileceği şekilde ilan edilir.

11. Kesinleşen yeni planlama kadastroca tescil edilerek yeni tapular oluşturulur.
12. Yeni tapular ve yeni parseller, yeni parsel sahiplerine teslim edilir.

2.3. ARAZİ TOPLULAŞTIRILMASININ ÖNEMİ

Artan nüfus ve beslenme ihtiyacı, daha fazla tarımsal ürün elde etme gereği doğurmuştur. Toprak kaynakları sınırlı olması nedeniyle, aynı alandan daha fazla ürün elde etme imkânlarını aramamız gerekmektedir.

Birim alandan sağlanan verimin artırılması; birtakım yeni buluşlar, kullanılan tohum, gübre, ilaç, sulama vb. girdilerin miktarı ve kalitesinin artırılması ve tarımsal bünye ile yakından ilgilidir. Tarımsal bünyedeki yapısal bozukluklar, verimi azaltıcı tesirlerde bulunduğu gibi, verimi artırıcı tedbirlerin alınmasını da engellemektedir. Bu nedenle tarımsal bünyenin ıslah edilmesi hususu ön plana çıkmaktadır.

Tarımsal bünyenin ıslahı ile alınabilecek tedbirlerin en önemlileri: Mülkiyet ve tasarruf rejiminin ıslahı, arazi ıslahı, toprak muhafaza tedbirlerinin alınması, drenaj ve sulama çalışmaları gibi tedbirlerdir. Bu tedbirler demetinin tamamı geniş anlamda Arazi Toplulaştırması veya Arazi Düzenlemesi adını verdiğimiz hizmetler kapsamı dâhilinde bulunmaktadır.

2.4. ARAZİ TOPLULAŞTIRMASININ FAYDALARI

1. Nüfus artışı, miras, alım-satım, kiracılık, ortakçılık gibi nedenlerle ortaya çıkan arazi parçalılığı ve dağınıklığını ortadan kaldırarak işletmelerin uygun büyüklüğe getirmektedir.
2. Çok parçalı oluşun ortaya çıkardığı tarla sınırı, yol ve su arklarından doğan arazi kayıplarını azaltmaktadır.
3. Küçük parsellerde, ekim esnasında tarla sınırına fazla yaklaşılmama nedeniyle doğacak ürün kayıplarını azaltmaktadır.
4. Toplulaştırmadan sonra, parseller daha büyük ve şekilleri daha düzgün olduğundan, makineli tarım daha kolay yapılmakta ve giderlerde önemli oranda azalmalar olmaktadır.
5. Küçük parseller bir araya getirileceği için, işletme merkezi ile parseller arasındaki uzaklık kısalmakta ve buna bağlı olarak ulaşım giderleri azaldığından; zaman, işçilik ve yakıttan tasarruf sağlanmaktadır.
6. Parsel sayısı azaldığı, şekilleri düzeldiği ve büyüklükleri arttığı için; tohum, gübre, ilaç gibi tarımsal girdiler, daha uygun bir düzeyde kullanılmaktadır.
7. Sulama projelerinin uygulanmasında; eski, dağınık ve şekilsiz parsellerin sınırlarına bağlı kalma zorunluluğu olmayacağından, yatırım giderlerinden tasarruf sağlanmaktadır.
8. Her parselin yola ve kanala sınırı olacağından sulama ve ulaşım randımanı artmaktadır.
9. Parsellerde müştereklikten doğan huzursuzluklar giderilmektedir.
10. Köy sınırları sabit noktalara dayandırılarak, köyler arasındaki sınır ihtilafları ortadan kalkmaktadır.
11. Varsa, dağınık ve müşterek haldeki hazine arazisi birleştirilerek dağıtımına hazır hale getirilmektedir.
12. Kırsal alana yönelik olarak: Çevre koruma, erozyonu önleme, ağaçlandırma, köy yenilemesi, her türlü yolların planlaması, köy imar planlarının yapılması, arazi

kullanım planlarının hazırlanması gibi tüm hizmetler; toplulaştırma projeleri ile birlikte planlanıp uygulanabilmektedir.

13. Proje alanlarındaki sulama projeleri gibi kamu yatırımları için gerekli araziler, proje alanına giren parsellerden uygun şekilde kesinti yapılmak suretiyle kamulaştırma yapılmaksızın karşılanabilmektedir.

A) Toplulaştırma yapılarak uygulanan sulama projelerinde Sulama oranları ve sulama randımanları artırılmaktadır:

1. Sulama şebekelerinde, parseller çok küçük ve şekilleri düzensiz olduğundan dolayı sulama kanallarına doğrudan doğruya bağlanmamaktadır.

2. Tarlalar tesviyesiz olduğundan tarlanın her tarafına su akıtılamamaktadır. Sulanan parsellerde çukur kısımlarında su birikmekte, yüksek kısımlarına su çıkmamaktadır.

3. Kanalların başındaki üst parsel sahipleri, alt parsellere su geçiş hakkı vermemektedir.

Yapılan gözlemlerde, tarla içi dağıtım şebekesi, tarla yolları, tarla drenleri, arazi tesviyesi ve arazi toplulaştırmasını kapsayan tarla içi çalışmalarının yetersiz olması, Toplulaştırma yapılmamış sulama şebekelerinde, sulama oranlarının düşüklüğünün ana nedeni olduğunu göstermiştir.

Bunun çaresi arazi toplulaştırılmasıdır. Çünkü toplulaştırılmalı planlamada parseller doğrudan doğruya kanaldan ve yoldan faydalanacak şekilde yerleştirilmektedir.

Arazi toplulaştırması yapılmış alanlara yapılan hizmetlerde, su uygulamasının denetimi yapılabilmekte, israf en aza indirilmekte, sulama oran ve randımanı artırılmaktadır. Suyun tarlalara, doğru zaman ve miktarda verilmesi çiftçinin veriminin büyük ölçüde artmasına yol açmaktadır; ayrıca çiftçilerin ürün seçiminde daha esnek davranabilmelerini ve yüksek verimli ürün çeşitlerinin yetiştirilebilmesini sağlamaktadır.

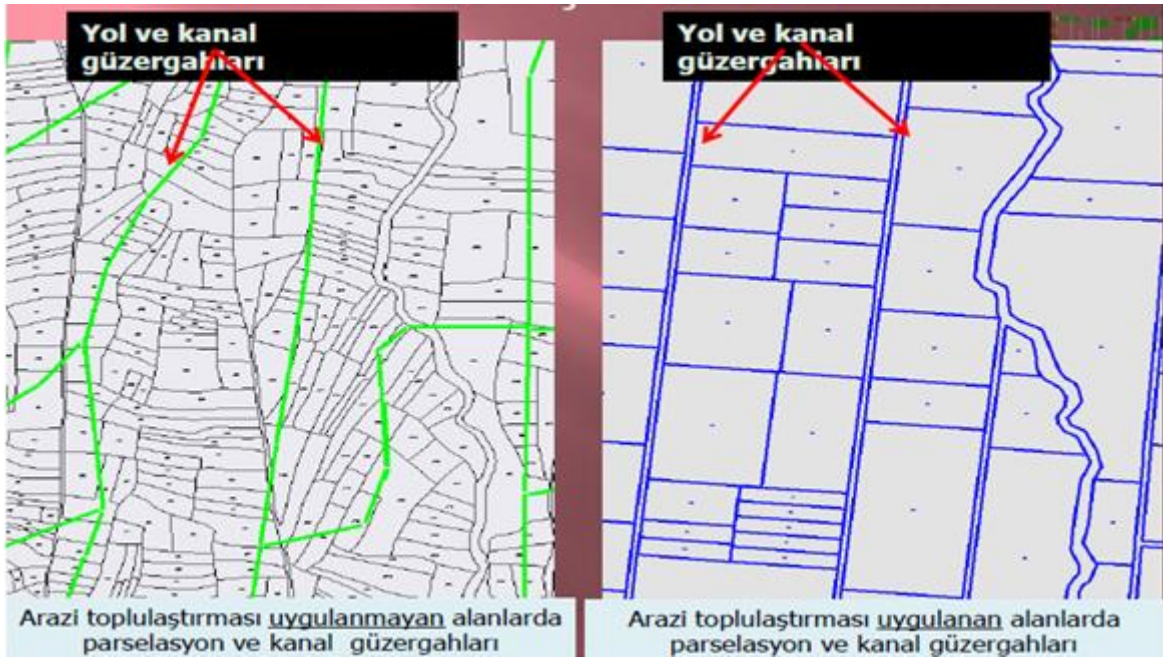
B) Sulama projelerinin maliyetinde tasarruf sağlanmaktadır:

Sulama projelerinde, kamulaştırmaya ve arazilerin parçalanmasına mani olmak için, kanalların ve yolların planlanması ve uygulaması, parsel sınırlarına bağlı kalmakta ve sınırlardan geçirilmektedir. Parseller küçük, şekilleri düzensiz olduğundan kanal boyları gereğinden fazla uzamakta, bu da tesis maliyetini yükseltmektedir; hâlbuki sulama projeleri toplulaştırılmalı uygulandığı takdirde, parsel sınırlarına bağlı kalmadan en ekonomik şekilde, sulama, yol ve tahliye planlaması yapıldığından, yatırım maliyetlerinde tasarruf sağlanmaktadır.

C) Arazi maliklerine kamulaştırma bedelleri yerine arazi verilerek, toprağından kopması önlenmektedir:

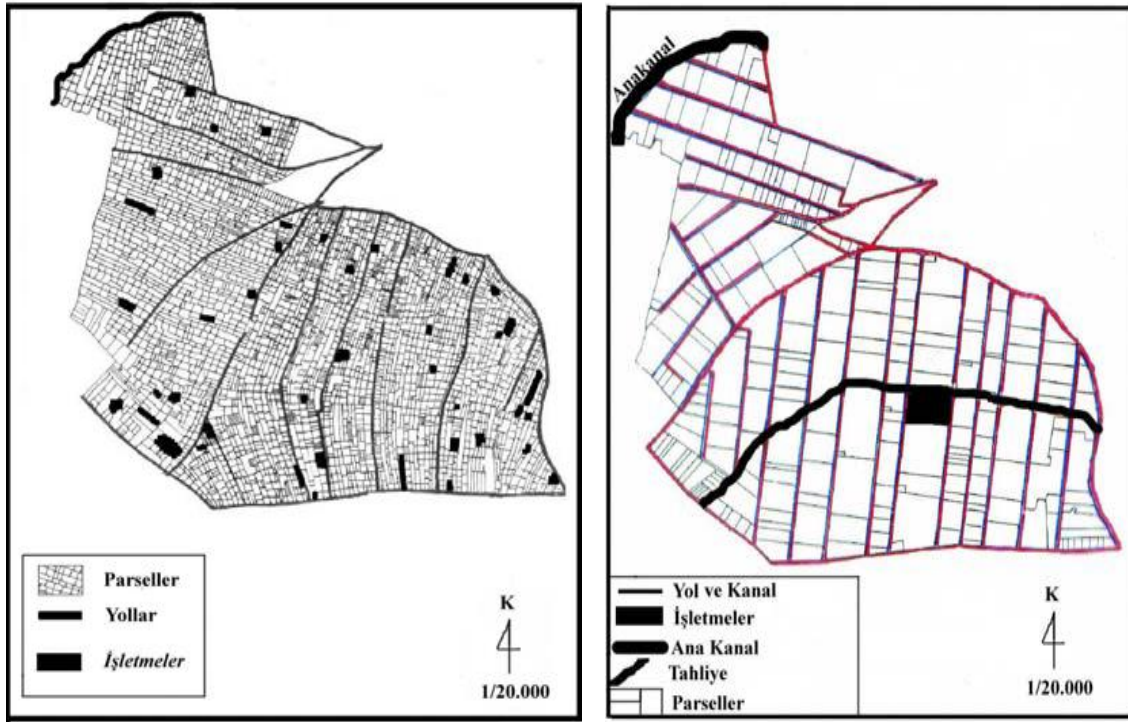
Sulama projelerinde, kanallar ve yollar parsel sınırlarına bağlı olmadan, arazinin şekline göre geçirildiği takdirde: Birincisi, parseller parçalandığından, küçük parçalar halinde bir dekarın altında tarım için kullanılmayan ölü araziler meydana gelmektedir.

Kanalların ve yolların geçtiği parsellerdeki arazi kayıpları, proje sahasındaki bütün maliklere eşit oranda dağıtılmadığından, arazileri kamulaştırılan işletmeler küçülmekte, istenen işletme büyüklüğünün altına düşmekte veya tamamını kaybetmektedir; dolayısıyla çiftçi toprağından kopmaktadır.

İkincisi ise, kanalların ve yolların geçtiği araziler kamulaştırıldığından, kamulaştırma bedelleri yatırım masrafını artırmakta, hatta bazı projelerin verimliliğini düşürdüğünden uygulanabilirliğini zorlaştırmaktadır.

Diğer taraftan kamulaştırma bedelleri zamanında ödenmediğinden, yatırım projelerinin uygulanması geciktiği gibi, arazisi kamulaştırılan çiftçilerin mağdur olmalarına neden olmaktadır; hâlbuki arazi toplulaştırması uygulanan sulama projelerinde bu sorunlar ortadan kalkmaktadır. Zira küçük parçalara bölünen araziler, arazi sahibinin diğer arazileri ile birleştirileceğinden faydalı hale getirilmektedir.

D) Sulama ve teknik tarım metotlarının uygulanmasında kolaylık sağlanmaktadır:

Proje sahalarında, parsellerin küçük, şekillerinin düzensiz ve dağınık olması, sulama uzunluğu, sulama yönünün tespiti, sulama kanalları ve yolların tekniğe uygun planlanması ile sulama metotlarının uygulanmasını zorlaştırmaktadır.

3. TÜRKİYE'DEKİ DURUM

Ülkemizde ilk defa arazi toplulaştırılması 1961 yılında Toprak-Su Genel Müdürlüğü tarafından 7457 sayılı kanunun ve Medeni Kanunun ilgili maddelerine dayanarak yapılmıştır. Daha sonra 1966 yılında ihtiyaç üzerine ilk Arazi Toplulaştırma tüzüğü çıkarılarak Bakanlar Kurulu kararıyla uygulanmaya konmuştur. Belirtilen toplulaştırma tüzüğüne göre uygulanmalar 1973 yılına kadar devam etmiş, 1973 tarihinde, 1757 sayılı toprak ve Tarım reformu bölgesinin dışındaki alanlarda, toplulaştırma çalışmaları bu kanuna göre, 1978 yılına kadar Toprak-Su Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmüştür. 1978 de 1757 sayılı Toprak Tarım reformu kanunu iptal edilince, yeniden eski mevzuata dönmüştür. Aynı yıl 7/18231 sayılı arazi toplulaştırma tüzüğü yürürlüğe girmiştir. Halen mülga olan kanuna dayalı bu tüzüğe göre çalışmalar devam etmektedir. 30.11.1994 tarihinde yürürlüğe giren "3083 sayılı Sulama Alanlarında arazi Düzenlemesine Dair Tarım Reformu kanunu" yalnız tarım reformu uygulama alanı ilan edilen reform bölgelerini veya sulama alanlarını kapsamakta, Türkiye genelinde toplulaştırma faaliyetlerine imkân vermemektedir. Dolayısıyla Tarım Reformu uygulama alanı dışındaki alanlarda mevcut Arazi Toplulaştırma Tüzüğü ve yönetmeliğine göre çalışmalar yürütülmektedir. Mevcut tüzük ve yönetmeliklerin tâbi olduğu özel arazi toplulaştırma kanunu olmadığından projelirmede ve uygulamada bir takım sorunlar çıkmaktadır. Bu sorunlar çözülmediğinden çalışmalar aksamakta, yatırım programları istenilen şekilde yürütülememektedir.

Bugüne kadar Mülga² Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve Tarım Reformu Genel Müdürlüğü tarafından yaklaşık **1.115.000** hektar alanın toplulaştırma çalışması tamamlanmıştır.

Ülkemizde ekonomik olarak sulanabileceği söylenen 8,5 milyon hektarlık tarım arazisinin yalnızca 4,7 milyon hektar fiilen sulanabilmektedir.

² **Mülga:** Yürürlükten kaldırılan, varlığı kaldırılan ve kapatılan manasına gelir.

3.1. ARAZİ TOPLULAŞTIRILMASINDA KANUNİ MEVZUATI

Arazi toplulaştırma uygulama hizmetleri 3083 sayılı kanuna dayanır. Tarım Reformu Genel Müdürlüğü; 3083 sayılı Kanunun içeriğinde verilen hizmetleri yürütmek amacıyla, bu hizmetlerin yapılacağı alanları belirleyerek Bakanlar Kurulu Kararı ile Resmi Gazete’de ilan edilen alanlarda faaliyetlerini yürütmektedir. 3083 sayılı Kanun’da, ruhunu Anayasa’nın “Toprak mülkiyeti” başlıklı 44 üncü maddesinden almıştır. Anayasanın 44. maddesinde; “Devlet, toprağın verimli ve ekonomik olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek, erozyonla kaybedilmesini önlemek ve topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçilikle uğraşan köylüye toprak sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri alır. Kanun, bu amaçla, değişik tarım bölgeleri ve çeşitlerine göre toprağın genişliğini tespit edebilir. Topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçiye toprak sağlanması, üretimin düşürülmesi, ormanların küçülmesi ve diğer toprak ve yer altı servetlerinin azalması sonucunu doğuramaz. Bu amaçla dağıtılan topraklar bölünemez, miras hükümleri dışında başkalarına devredilemez ve ancak dağıtılan çiftçilerle mirasçıları tarafından işletilebilir. Bu şartların kaybı halinde, dağıtılan toprağın Devletçe geri alınmasına ilişkin esaslar kanunla düzenlenir”. hükmüne sahiptir.

Uygulama Alanı ilan edilmesi istenilen yerlere yönelik olarak yapılacak etüt çalışmaları;

- 1-Sulanan ve sulamaya açılacak araziler,
 - 3-Hazine arazisi varlığı,
 - 4- Kadastro su tamamlanmış olan alanlar,
 - 5-Ekonomik üretime imkân vermeyecek şekilde küçülmüş ve parçalanmış alanlar,
 - 6-Toprağın verimli şekilde işletilmesini engelleyen problemlili alanlar,
 - 7-Uygulama Alanı ilan edilmesinde Kamu Yararı sağlanacak alanlar,
- kriterlerine göre değerlendirilerek etüt çalışmaları yürütülmektedir.

Arazi toplulaştırma çalışmalarında **proje talepleri;** (1) mahalli idareler, muhtarlıklar, il özel idareleri, belediyeler, kooperatifler, birlikler, sivil toplum kuruluşları, Kamu Kurum ve Kuruluşları ile arazi malikleri, tarafından talep edilebilir. Toplulaştırma talepleri; Toprak Koruma Kurulu veya Kurullarınca incelenerek teknik,

ekonomik, sosyal ve hukuki açıdan değerlendirilip uygun görülmesi halinde Bakanlığa sunulur. Toplulaştırma talepleri değerlendirilmek üzere doğrudan Bakanlığa da yapılabilir. Uygun görülmesi halinde, Bakanlığın teklifi ve Bakanlar Kurulu kararı ile kırsal alan düzenlemesi ve arazi toplulaştırma proje sahası belirlenir, ilan edilir.

(2)Bakanlar Kurulunun bu kararı toplulaştırma ve diğer işlemler yönünden kamu yararı kararı sayılır.

(3)Bu karar sonucu isteğe bağlı olarak veya maliklerin muvafakati aranmaksızın proje bazında arazi toplulaştırması ve kırsal alan düzenlemesi Bakanlık tarafından yapılır veya Bakanlık kontrolünde yaptırılır.

(4)Toplulaştırma ve kırsal alan düzenlenmesi kırsal yerleşim alanları veya havza esas alınarak belirlenen sınırlar içinde kalan tüm arazilerde uygulanır. Toplulaştırma projesi uygulama alanına bir veya birden çok yerleşim birimi olan muhtarlık, belediye veya diğer mahalli yerleşim birimleri girebilir.

(5) Bakanlık ilan edilen toplulaştırma proje alanını kullanım şekilleri ve arazi özelliklerini dikkate alarak kendi içerisinde toplulaştırma yapılması için birden fazla toplulaştırma uygulama alanına ayırabilir.

(6) İl özel idareleri, belediyeler, muhtarlıklar gibi mahalli idareler, sivil toplum kuruluşları kooperatifler, birlikler, şirketler gibi tüzel kişilikler veya Bakanlık dışındaki kamu kuruluşlarının hizmet konuları ile ilgili arazi toplulaştırması yapmak istemeleri durumunda; toplulaştırmayı uygulayacak proje biriminin niteliklerini ve toplulaştırmanın gerekçesini içeren raporla birlikte Toprak Koruma Kurulları veya Bakanlığa başvurarak toplulaştırma isteklerini bildirirler. Gerekçelerin ve proje biriminin Bakanlık tarafından yeterli görülmesi durumunda, Bakanlar Kurulu Kararı alınır. Başvuran tüzel kişilik veya kuruluş bu tüzüğe göre toplulaştırma işlemini tamamlar ve onay için Bakanlığa iletir. Bu uygulama “Özel Arazi Toplulaştırılması” olarak adlandırılır. Özel arazi toplulaştırması yapmak isteyen kuruluş gerekli teknik personeli bünyesinde bulundurmak veya proje süresince sözleşmeli olarak çalıştırmak zorundadır. Aynı alanda birden fazla kurum ve kuruluş tarafından toplulaştırma talebinde bulunulması halinde, toplulaştırmayı yapacak kuruluş Bakanlık tarafından belirlenir.

3083 sayılı Kanun ile Tarım Reformu Genel Müdürlüğü (TRGM), 5286 sayılı Kanun ile İl Özel İdareleri, (5286 sayılı Yasa ile 3202 deki görev ve yetkiler İstanbul ve Kocaeli illerinde Büyükşehir Belediyelerine diğer vilayetlerde ise il Özel İdarelerine bırakılmıştır.) 5403 sayılı Kanun ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, 5578 sayılı Kanun ile ilgili Kamu Kurum ve Kuruluşları Özel Arazi Toplulaştırması yapabilmektedir.

3.2. Toplulaştırma Çalışmalarının Başlangıcı

➤ Türkiye’de ilk defa arazi toplulaştırma uygulamaları Konya ili Çumra ilçesinin Kargın köyünde başlamıştır.

➤ 1965 yılında İller Bankası tarafından İzmir-Manisa Yöresindeki arazi toplulaştırma projeleri yapılmıştır. 1966 yılında Burdur iline bağlı Bucak İlçesinin İncirdere köyünde 613.6 ha’lık alanda toplulaştırma uygulanmıştır.

➤ 1967 yılında Manisa – İzmir İllerinde bulunan Turgutlu, Manisa ve Menemen ovalarında sulamanın geliştirilmesi ve tarımsal üretimin arttırılması için ‘Aşağı Gediz Sulama Projesi’ içerisinde arazi toplulaştırma çalışmalarına geniş yer verilmiştir. Daha sonra bu projenin esasını arazi toplulaştırması oluşturmuş ve finansmanını Avrupa Yatırım Bankasının üzerine alması nedeniyle TİGH ‘nin arazi toplulaştırmalı olarak yapılması şartı getirilmiştir

3.3. Türkiye’de Arazi Toplulaştırılmasının Tüzel Yapısı,

Arazi toplulaştırmasının tüzel yapısını, başta 1982 Anayasası ile 4721 Sayılı Yurttaşlar Yasası olmak üzere, 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlemesine Dair Tarım Reformu yasası, 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı yasası ve ilgili diğer yasa ve yönetmelikler oluşturmaktadır.

3.4. Anayasal Dayanak

Anayasanın 44. Maddesi’ne göre; Devlet, toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek, erozyonla kaybedilmesini önlemek ve topraksız olan veya yeter derecede toprağı bulunmayan çiftçilikle uğraşanlara toprak sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri alır. Değişik tarım bölgeleri ve çeşitlerine göre toprağın genişliğini tespit edebilir.

3.5. Kanuni Dayanak

4721 Sayılı Yurttaşlar Yasasının 755. maddesine göre; Su yollarını düzeltme, sulama, bataklık yerlerini kurutma, yol açma, orman yetiştirme, arazileri toplulaştırma gibi iyileştirme işleri, ancak ilgili maliklerin ortak girişimleriyle yapılabilecekse, arazinin yarısından fazlasına sahip bulunmak koşuluyla maliklerin üçte ikisinin bu yolda karar vermeleri gerekir. Diğer malikler de bu karara uymak zorundadır. Alınan karar, tapu kütüğünün beyanlar sütununda gösterilir.

Bazı Avrupa ülkelerinde yapılan araştırmalara göre; arazi toplulaştırmasının sağladığı net gelir artışı; Almanya’da %20-25; İsviçre’de %10-25; İspanya’da %31-36; Hollanda’da ise %10 olarak saptanmıştır. Hollanda’da elde edilen net gelir artışına, normal toplulaştırma projesinin sağladığı katkı oranları, ulaşım olanağının artmasından % 5, parsel alanlarının artmasından % 3, parsel şekillerinin düzenlenmesinden de % 2’dir. (Denig ve Maris, 1960)

Bir bölgede Arazi toplulaştırması çalışmalarına başlamadan önce proje sahasında ilgisi bulunan diğer kamu kuruluşları arasında (DSİ, Kadastro, Orman, Tarım, Turizm ve Çevre Müdürlükleri ile Sulama Birlikleri, Ziraat Odaları) iyi bir koordinasyona ihtiyaç vardır.

Türkiye genelinde Mülga Toprak-Su, Mülga Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve Tarım Reformu Genel Müdürlüğü olarak bugüne kadar toplam 1.115.000 hektar alanın toplulaştırılması tamamlanmıştır. Bu alanın 795.000 hektarlık kısmı 1990 yılında Tarım Reformu Genel Müdürlüğü başlatılan projeler kapsamında yapılmıştır. Tarım Reformu Genel Müdürlüğü 2.419.000 hektar alanda toplulaştırma çalışmaları devam etmekte olup 250.000 hektarlık kısmı 2010 yılı sonunda tamamlanacaktır.

4. TRB1 BÖLGESİNDE (Bingöl, Elazığ, Malatya, Tunceli) TOPLULAŞTIRMA FAALİYETLERİ

4.1. ELAZIĞ

D.S.İ. 9. Bölge müdürlüğü yatırım programında bulunan Kuzova sulama projesi I. ve II. Kısımdan oluşmaktadır. D.S.İ. Pompaj sulama projesi kapsamında uygulama sahasında D.S.İ. 9. Bölge Müdürlüğünce yapılacak imalatlar için Kamulaştırma bedeli ödenmemesi amacıyla Başbakanlık Kanunlar ve Kararnameler Genel Müdürlüğünün 30.07.1997 tarih ve B.02.0.KKG/144-167/3217 sayılı yazısı ile Elazığ Kuzova I. Kısım (Dambüyük) ve II. Kısım (Dallica-Pirinççi-Koruk-Muratçık-Fatmalı) 09/05/1985 tarihli ve 3202 sayılı kanunun geçici 6. maddesi ve Arazi Toplulaştırma Tüzüğü'nün 5. maddesine göre Bakanlar Kurulunun 21.07.1997 tarih ve 97/9619 sayılı kararları ile Toplulaştırma kapsamına alınmıştır.

4.1.1. Kuzova I. Kısım (Dambüyük) A.T. ve TİGH:

Mülga Köy Hizmetleri 7. Bölge Müdürlüğünce ihalesi yapılan işin 31.08.2000 tarihinde sözleşmesi imzalanmış 28/02/2005 tarihinde iş bitmiştir. 23/05/2006 tarihinde kesin kabulü yapılarak tamamlanmıştır. Uygulanan AT (Arazi Toplulaştırması) ve TİGH (Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri) projesi neticesinde 1300 Ha alan toplulaştırılmış, toplulaştırması yapılan bu arazilerin 900 Ha'lık alanı sulamaya açılmıştır. Hâlihazırda **100 Ha alanda** uygulama gerçekleşmiş hala su verilmemiştir.

4.1.2. Kuzova II. Kısım Arazi Toplulaştırması :

2.918.830.859.477 TL Keşif bedelli Elazığ Merkez Kuzova II. kısım (**Dallica-Koruk-Muratçık-Fatmalı-Pirinççi**) AT (Arazi Toplulaştırması) yapım işi **2.401.761,85 TL** Sözleşme bedeli ile 13.10.2005 tarihinde sözleşmesi imzalanmıştır. İşte %20 keşif artışı meydana gelmiş ve işin yeni sözleşme bedeli **2.881.904,58 TL** olarak değişmiştir. 15.04.2006 tarihinde işe başlanmıştır. Proje kapsamında 28.10.2010 tarihine kadar sözleşme bedeli cinsinden **2.671.377,50 TL** lik imalat yapılmış, ve yapılan imalatlar 13 adet hakediş ile ödenmiştir.

-Proje Dallica, Fatmalı, Muratçık, Korum ve Pirinççi köylerinde yürütülmektedir.

-Yapım çalışmaları Topplulaştırma tüzüğü gereği kadastro kontrolleri ve tapu kontrolleri uzadığı için 10.08.2011 tarihinde durdurulmuştur.

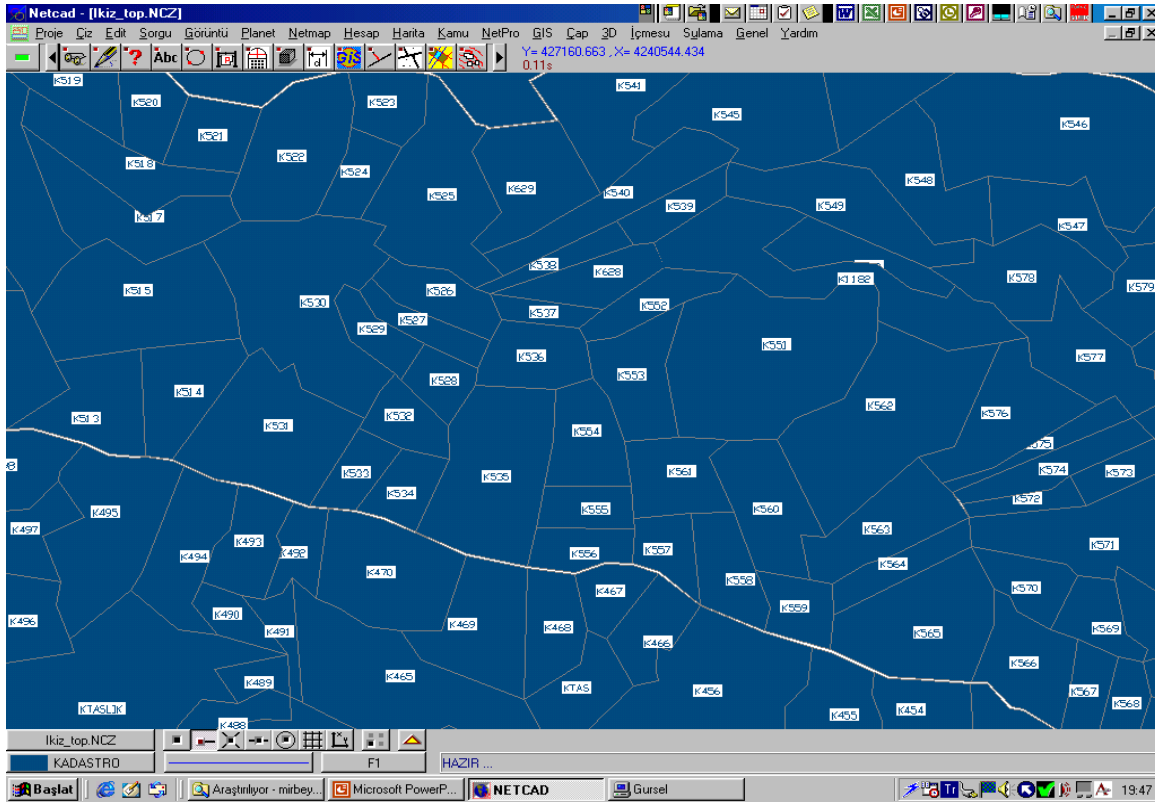
-Yüklenici firma kanuni haklardan kaynaklanan bütün süre uzatımlarını kullanmış ancak projeyi zamanında tamamlayamadığı için Topplulaştırma Tüzüğü gereği 3 ay cezalı süre olarak çalışmalarına bu süre içerisinde devam etmiştir.

-Proje tamamlanma aşamasındadır. Fatmalı'nın Tapuları basılmış ve dağıtılmaktadır. Dallica Tapuları basılmış tapu müdürlüğünde kontrolleri yapılmaktadır. Diğer 3 köyün ise tapuları basım aşamasındadır.

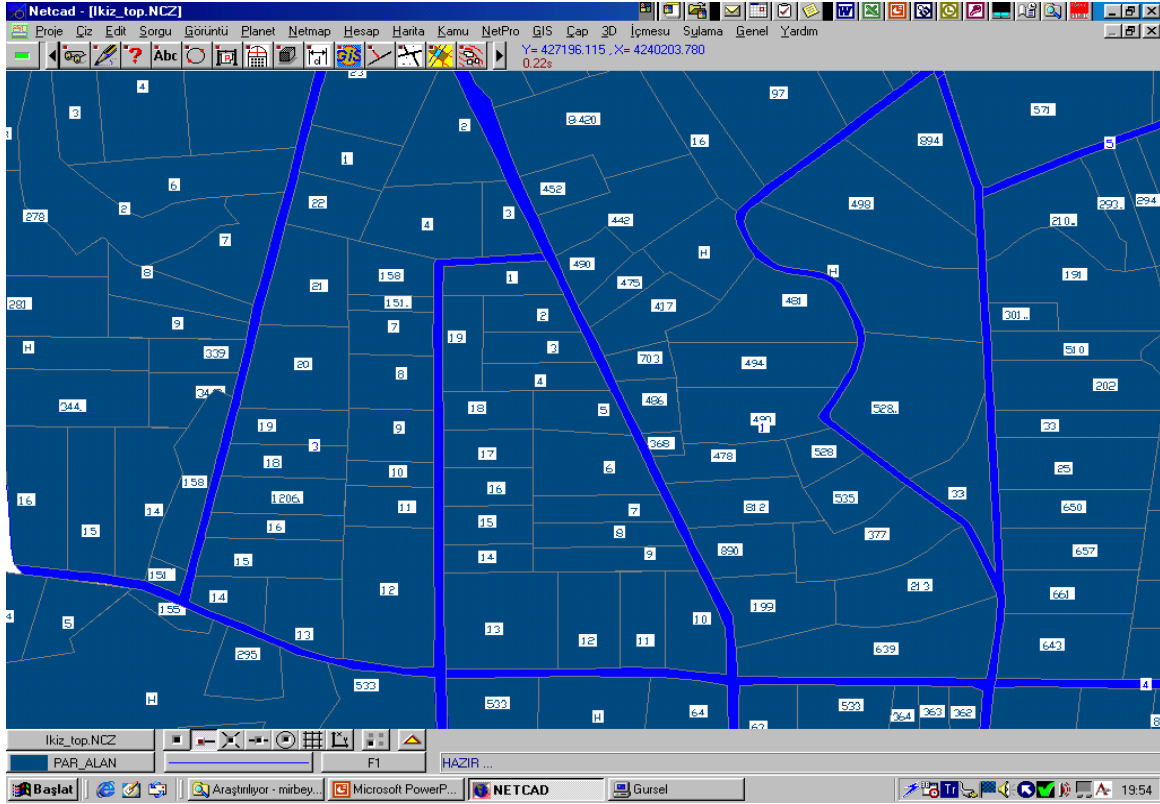
-Projenin Sözleşme Bedeli cinsinden gerçekleşme oranı %93 dur.

-5550 Ha alanda Arazi Topplulaştırma çalışmaları yürütülmekte olup bu çalışmalar neticesinde 3615 Ha alan sulamaya açılacaktır.

PROJEDEN ÖNCE

PROJEDEN SONRA

Yollardan kısılan yaklaşık 150 km tarım arazisi olarak yine köylünün elinde kalmıştır. Sürdürülebilir tarımsal üretim yapılması ve uygulanan sulama projesinin getirimli bir proje olabilmesi için planlama ve uygulamada Tarım arazileri içerisinde yapılacak olan yollar mümkün mertebe en kullanılabilir hali ile gerçekleşmiştir. Projede 310 km yol yapılması söz konusu olduğu halde uygulamada hem ekonomi açısından hem de tarım arazilerinin tarımsal üretim için kullanılmasını sağlamak için tarla içi yollar yaklaşık 150 km düşürülmüştür. Böylelikle 150 km'lik uzunlukta 11 metre genişliğinde arazi tarımsal üretim dahilinde kalmıştır. (Elazığ İl Özel İdaresi)

5 köyde yürütülen Topplulaştırma çalışmalarında son aşamaya gelinmiş. Proje dahilindeki tarla içi yollar açılarak stabilizesi serilmiş, sanat yapıları yapılmıştır. Parsel planlamaları tamamlanarak oluşan yeni parsellerin kontrolleri ve tapu basımı devam etmekte olup, Fatmalı köyü tapuları basımı ve dağıtımı gerçekleştirilmiş Dallica köyünün tapu dağıtım işlemleri ise devam etmektedir. Ayrıca Pirinçi köyü ve Aşvan köyleri tapu kadastro kontrolleri tamamlanmış tapu basımları devam etmektedir. Koruk köyünde ise kadastro kontrolleri devam etmektedir. Proje kapsamında bulunan Dallica-

Fatmalı-Pirinççi ve Muratçık köylerinin yeni tapuları dağıtılmış olup proje kapsamında koruk köyünün tapuları kadastro kontrolleri yapıldıktan sonra dağıtılacaktır.

Arazi toplulaştırması çalışmaları tamamlandığında, sulama projesi uygulamaya geçtiğinde bölge çiftçisi için önem arz eden sulu tarıma geçiş sağlanmış olacak. I. Ve II. Etapta olmak üzere $1300+3615=4915$ ha tarım arazisi sulamaya açılacaktır. Sulamaya kavuşturulan yeni tarım arazileri ile birlikte tarımsal üretimde ciddi artışlar meydana gelecek, sulu tarımla alternatif tarımsal üretimin geliştirilmesi sağlanacak böylece köyden kente göç önlenmiş olacaktır. Yerinde istihdamın önündeki engellerin aşılması ile köyler tarıma dayalı üretimin merkezleri olacaktır (Elazığ İl Özel İdaresi)

4.1.5. DSİ I. KISIM SULAMA PROJESİ KAPSAMINDA BULUNAN KÖYLER					
ELAZIĞ KUZOVA I. KISIM ARAZİ TOPLULAŞTIRMASI					
O	KÖYÜN ADI	DURUMU			
	DAMBÖYÜK	PROJE TAMAMALANDI KABULÜ YAPILDI			
ELAZIĞ KUZOVA II. KISIM ARAZİ TOPLULAŞTIRMASI					
O	KÖYÜN ADI	DURUMU			
	DALLICA	İHALESİ YAPILDI UYGULAMA DEVAM EDİYOR			
	KORUK	İHALESİ YAPILDI UYGULAMA DEVAM EDİYOR			
	PİRİNÇCİ	İHALESİ YAPILDI UYGULAMA DEVAM EDİYOR			
	FATMALI	İHALESİ YAPILDI UYGULAMA DEVAM EDİYOR			
	MURATÇIK	İHALESİ YAPILDI UYGULAMA DEVAM EDİYOR			
	ESENKET	PROJESİ VAR İHALESİ YAPILMADIĞINDAN İŞE BAŞLANMADI			
4.1.6. DSİ II. KISIM SULAMA PROJESİ KAPSAMINDA BULUNAN KÖYLER					
O	KÖYÜN ADI	DURUMU			
	ŞAHİNKAYA	ETÜD AŞAMASINDA			
	SİNANKÖY	ETÜD AŞAMASINDA			
	ŞABANLI	ETÜD AŞAMASINDA			
	AYDINCIK	ETÜD AŞAMASINDA			
	ÇATALHARMAN	ETÜD AŞAMASINDA			
	GÜMÜŞBAĞLAR	ETÜD AŞAMASINDA			
	MEŞELİ	ETÜD AŞAMASINDA			
	SALKAYA	ETÜD AŞAMASINDA			

	POYRAZ	ETÜD AŞAMASINDA	
0	ALACA	ETÜD AŞAMASINDA	
1	ALPAGUT	ETÜD AŞAMASINDA	
2	AVCILI	ETÜD AŞAMASINDA	
3	BEŞİKKÖY	ETÜD AŞAMASINDA	
4	CİPKÖY	ETÜD AŞAMASINDA	
5	ÇÖTELİ	ETÜD AŞAMASINDA	
6	HARMANTEPE	ETÜD AŞAMASINDA	
7	KARAÇAVUŞ	ETÜD AŞAMASINDA	
8	KOZLUK	ETÜD AŞAMASINDA	
9	PELTEKÖY	ETÜD AŞAMASINDA	
0	SÜNKÖY	ETÜD AŞAMASINDA	
	UZUNKAYA	ETÜD AŞAMASINDA	

Kaynak: Elazığ İl Özel İdaresi

TOPLULAŞTIRMA YAPILMASI PLANLANAN ALANLAR

➤ Elazığ İli Karakoçan İlçesine bağlı Albulak, Akyokuş, Alayağmur, Aşağıovacık, Başyurt, Cumhuriyet, Deveci, Durmuşköy, İsabey, Köryusuf, Kuşçu, Kümbet, Mahmutlu, Maksutali, Mirahmet, Yukarıovacık, Yüzev ve Kovancılar İlçesine bağlı Çiftlik, Demirci, Durmuşlar, Karasungur, Aşağımirahmet, Bayramyazı, Nisankaya, Soğukpınar, Tatar Köyleri

➤ Elazığ İli Merkeze bağlı Acıpayam, Akçakiraz, Bahçekapı, Ballica, Çağlar, Doğankuş, Gözebaşı, Güzelyalı, Hoşköy, Kavaktepe, Kıraç, Kuyulu, İkitepe, Mollakendi, Sarıyakup, Sedeftepe, Tadım, Tohumlu, Ürünveren, Yalnız, Yazıkonak, Yedigöze, Yenikapı, Yurtbaşı, Yünlüce Köyleri ve Altınçevre, Güntaş, Karşıbağ Mahalleleri.

4.2. BİNGÖL

3083 Sayılı Sulama Alanlarında Tarım Reformu Kanunu kapsamında İlimiz Merkez İlçede 17 köyde arazi toplulaştırma ve Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri yürütülmektedir. Yüklenici firma tarafından köylerin yol, kanalizasyon vb. altyapı işleri tamamlanmıştır. 2011 yılında tarla içi yol yapımına başlanmıştır. Arazi derecelendirme işlemleri tamamlanmıştır. 2011 yılında toplam 25 adet satış, kiralama ve tarım dışı kullanım izni ve hazine arazi satışı konusunda işlem yapılmıştır.

BİNGÖL'DE YAPILAN TOPLULAŞTIRMA ALANLARI

Sıra No	İlçesi	Köy	Resmi Gazete	Alanı
	Merkez	Büyüktökren	1.03.2010	4.757
	Merkez	Çayağzı	5.10.2010	
	Merkez	Çeltiksuyu	1.03.2010	12.796
	Merkez	Dikköy	1.03.2010	8.83
	Merkez	Ekinyolu	1.03.2010	7.301
	Merkez	Erdemli	6.04.2011	
	Merkez	Garipköy	1.03.2010	7.615
	Merkez	Gözeler	1.03.2010	11.551
	Merkez	Gümüşlü	9.12.2010	
0	Merkez	Güveçli	5.10.2010	
1	Merkez	İncesu	1.03.2010	
2	Merkez	Kılçadır	05.10.2010	
3	Merkez	Kıran	29.12.2010	
4	Merkez	Kumgeçit	11.03.2010	6.028
5	Merkez	Ormanardı	05.10.2010	
6	Merkez	Sarıçiçek	11.03.2010	4.05
7	Merkez	Yeniköy	1.03.2010	3.581

			TOPLAM	66.509 hektar
--	--	--	---------------	----------------------

4.3. TUNCELİ

Tunceli’de toplulaştırma faaliyetleri Tunceli İl Özel İdaresi Tarımsal Hizmetler Şube Müdürlüğü görev alanına girmektedir. Tunceli Tarımsal Hizmetler Şube Müdürü Mehmet TUNÇ ile yapılan görüşmede, ilde herhangi bir toplulaştırma çalışmasının mevcut olmadığı belirtildi. İlde Pertek ve Çemişgezek ilçelerinde toplulaştırma çalışmalarının yapılması gerektiği ayrıca belirtilen konular arasında.

4.4. MALATYA

Malatya'nın Yazıhan ilçesinde 16 köyünü kapsayan arazi toplulaştırma çalışmaları devam etmektedir. 2012 yılında içerisinde bitirilmesi planlanan toplulaştırma

faaliyetlerinin kadastro parsellerinin sayısallaştırılması, alan kontrolü, hali hazır harita alımı ile toprak etüt ve blok planlaması çalışmaları tamamlanmıştır. Yazıhan, Fethiye, Hamidiye, Mısırdere, Buzluk, Zeynepoğlu, Çivril, Karaca, Keleşoğlu, Durucasu, Bereketli, Kömüşhan, Yukarıtenci ve Pirinçli köylerini kapsayan arazi toplulaştırma projesi 12 bin hektarlık alanda bin 400 ailenin yararlanacağı bir çalışmayı kapsamaktadır.

Malatya ili Darende ilçesine bağlı Merkez, Günpınar, Başdirek, Karaoğuz ve Doğanyol İlçesine bağlı Merkez, Çolaklı ve İshak Mahallerinde toplulaştırma çalışmaları yapılmaktadır. 2001 yılında programa alınan Darende ilçesi Gökpınar Sulaması Arazi Toplulaştırma Projesi ile Darende Merkez, Balaban, Aşağı Ulupınar, Günpınar, Çukurkaya, Sakızlı, Karşıkaya, Akçatoprak, Çaybaşı, Gedikağzı, Yenice, Başdirek ve Yazıköy ile beraber 6 bin 61 hektarlık bir alanda 8 bin 69 çiftçinin arazileri parçalılık durumundan toplu hale getirilmesi amacıyla toplulaştırma faaliyetleri yürütülmektedir. Çalışma arazilerin imar durumlarını daha elverişli hale getirirken; aynı zamanda kullanılan yakıt ve iş gücü kaybının azalması beklenmektedir. Toplulaştırma çalışmalarının neticesinde yapılan hesaplamalara göre getireceği kazanç **11 milyon 994 bin 113** liradır.

MALATYA I. KISIM ARAZİ TOPLULAŞTIRMA VE TİGH PROJESİ PROJE BİLGİ KARTI

PROJE GENEL BİLGİLERİ																														
İhaleyi yapan ve Finanse eden Kurum	GIDA, TARIM ve HAYVANCILIK BAKANLIĞI – Tarım Reformu Genel Müdürlüğü																													
Projenin Adı	Malatya I. Kısım Arazi Toplulaştırma ve TİGH Projesi																													
Sözleşme Bedeli	17.712.355,09.-TL																													
Proje İhale Tarihi	09/08/2011																													
Sözleşme Tarihi	28/05/2012																													
İş Yeri Teslim T.	05/06/2012																													
İş Bitim Tarihi	21/05/2015 (1080 Takvim Günü)																													
Projeden Yararlanacak (Belediye ve Köyler)	A-BELEDİYELER: 1- Beydağı Beldesi, 2- Yaygın Beldesi B-KÖYLER:																													
	<table><tr><th>MERKEZ</th><th>BATTALGAZİ</th><th>KALE</th></tr><tr><td>1- Mahmudu 9- Yenice</td><td>1- Meydancık</td><td>1- Kıyıcak</td></tr><tr><td>2- Sütlüce 10- Tokluca</td><td>2- Şişman</td><td></td></tr><tr><td>3- HacıYusuflar 11- Üzümlü</td><td>3- Kuluşağı</td><td></td></tr><tr><td>4- Göller 12- Samanköy</td><td>4- Adagören</td><td></td></tr><tr><td>5- Karaköy 13- Kendirli</td><td>5- Çolakoğlu</td><td></td></tr><tr><td>6- Bağtepe 12- Hacı Haliloğlu Çiftliği</td><td>6- Toygar</td><td></td></tr><tr><td>7- Bulgurlu</td><td>7- Boran</td><td></td></tr><tr><td>8- Furuncu</td><td>8- Alishar</td><td></td></tr></table>			MERKEZ	BATTALGAZİ	KALE	1- Mahmudu 9- Yenice	1- Meydancık	1- Kıyıcak	2- Sütlüce 10- Tokluca	2- Şişman		3- HacıYusuflar 11- Üzümlü	3- Kuluşağı		4- Göller 12- Samanköy	4- Adagören		5- Karaköy 13- Kendirli	5- Çolakoğlu		6- Bağtepe 12- Hacı Haliloğlu Çiftliği	6- Toygar		7- Bulgurlu	7- Boran		8- Furuncu	8- Alishar	
	MERKEZ	BATTALGAZİ	KALE																											
	1- Mahmudu 9- Yenice	1- Meydancık	1- Kıyıcak																											
	2- Sütlüce 10- Tokluca	2- Şişman																												
	3- HacıYusuflar 11- Üzümlü	3- Kuluşağı																												
	4- Göller 12- Samanköy	4- Adagören																												
	5- Karaköy 13- Kendirli	5- Çolakoğlu																												
	6- Bağtepe 12- Hacı Haliloğlu Çiftliği	6- Toygar																												
	7- Bulgurlu	7- Boran																												
	8- Furuncu	8- Alishar																												
TOPLAM: 2 Belde Belediyesi ve 23 Köy																														
Projenin Gerçekleşmesi Durumunda Sağlanacak Katkılar	35.385 Ha bir alanda Arazi Toplulaştırma Projesinin uygulanması sonucu Çiftçiler arazilerini parçalılık durumundan toplu hale getirmiş ve daha imarlı bir arazi yapısına kavuşmuş olacaklardır. Bu aynı zamanda kullanımdaki yakıt ve iş gücü kaybını azaltacaktır. Çiftçiye bu kolaylığı ve ekonomik rahatlığı sağlarken DSİ nin götürmeye çalıştığı kamu hizmeti içinde, Arazi Toplulaştırma Projesi sayesinde her hangi bir kamulaştırma bedeli ödemeyecektir.																													
PROJE ÇIKTILARI																														
Proje Uygulama Alanı	35.385 Hektar = 353.850 Dekar																													
Projeden Yararlanan Tarım İşletmesi (Çiftçi	10.486 Çiftçi Ailesi																													

aile sayısı)	
---------------	--

MALATYA –YAZIHAN OVASI ARAZI TOPLULAŞTIRMA VE TİGH PROJESİ PROJE BİLGİ KARTI

PROJE GENEL BİLGİLERİ	
İhaleyi yapan ve Finanse eden Kurum	GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI – Tarım Reformu Genel Müdürlüğü
Projenin Adı	Malatya-Yazıhan Ovası Arazi Toplulaştırma ve TİGH Projesi
Sözleşme Bedeli	8.147.813,94.-TL
Proje İhale Tarihi	20/08/2009
Sözleşme Tarihi	11/12/2009
İş Yeri Teslim Tarihi	18/12/2009
İş Bitim Tarihi	06/11/2012
Fiziki Gerçekleşme (%)	80,60
Parasal Gerçekleşme (%)	79,34
Projenin Yararlanacak (Belediye ve Köyler)	A-BELEDİYELER : 1- Yazıhan Merkez, 2- Fethiye, 3- Durucasu B-KÖYLER : 1- Ambarcık, 2- Bereketli, 3- Boyaca, 4- Buzluk, 5- Çivril, 6- Gövük, 7- Hamidiye, 8- Karaca 9- Kömüşhan, 10- Mısırdere TOPLAM : 1 İlçe 2 Belde Belediyesi ve 10 Köy
Fiziki Gerçekleşmeye Esas Yapılan İşler	1-Tapu Kütüklerine Toplulaştırma şerhinin koyulması, 2-Kadastro alanlarının sayısallaştırılması,

	3-Kadastro alanlarının kontrolü ve Kadastro Müdürlüğüne alan kontrollerinin tescili, 4-Sosyal Etütlerin yapılması, 5-Hâlihazır Harita yapımı, 6-Toprak Etüt Haritasının yapımı, 7-DSİ Teşkilatıyla irtibatlı olarak Blok Haritasını oluşturulması, 8-Parsel Planlamasına esas mülakatların alınması ve planlama çalışmalarının yapılması, 9-389 Km yol güzergahı açımı ve açılan 369 Km yolun 273 Km sinin stabilize ile kaplanması, yol altyapı sınaî imalatların yapılması
Projenin Gerçekleşmesi Durumunda Sağlanacak Katkılar	19.511 Ha bir alanda Arazi Toplulaştırma Projesinin uygulanması sonucu Çiftçiler arazilerini parçalılık durumundan toplu hale getirmiş ve daha imarlı bir arazi yapısına kavuşmuş olacaklardır. Bu aynı zamanda kullandımındaki yakıt ve iş gücü kaybını azaltacaktır. Çiftçiye bu kolaylığı ve ekonomik rahatlığı sağlarken DSİ nin götürmeye çalıştığı kamu hizmeti içinde, Arazi Toplulaştırma Projesi sayesinde her hangi bir kamulaştırma bedeli ödemeyecektir.
PROJE ÇIKTILARI	
Proje Uygulama Alanı	19.511 Hektar = 195.110 Dekar
Projeden Yararlanan Tarım İşletmesi (Çiftçi aile sayısı)	5.290 Çiftçi Ailesi

Kaynak: Malatya Tarım Reformu Şubesi

MALATYA –DARENDE GÖKPINAR VE DOĞANYOL MERKEZ ARAZİ TOPLULAŞTIRMA VE TİGH PROJESİ
PROJE BİLGİ KARTI

PROJE GENEL BİLGİLERİ	
İhaleyi yapan ve Finanse eden Kurum	GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI – Tarım Reformu Genel Müdürlüğü
Projenin Adı	Malatya –Darende Gökpınar ve Doğanyol Merkez Arazi Toplulaştırma ve TİGH Projesi
İhale Tarihi	01/06/2012 – Henüz ihale sonuçlanmadı
Projeden Yararlanacak (Belediye ve Köyler)	A-BELEDİYELER : 1- Darende Beybağı Mahallesi, 2- Doğanyol Merkez B-KÖYLER : DARENDE 1- Günpınar, 2- Başdirek, 3- Karaoguz, TOPLAM : 2 İlçe, 3 Köy
Projenin Gerçekleşmesi Durumunda Sağlanacak Katkılar	19.000 Ha bir alanda Arazi Toplulaştırma Projesinin uygulanması sonucu Çiftçiler arazilerini parçalılık durumundan toplu hale getirmiş ve daha imarlı bir arazi yapısına kavuşmuş olacaklardır. Bu aynı zamanda kullanımdaki yakıt ve iş gücü kaybını azaltacaktır. Çiftçiye bu kolaylığı ve ekonomik rahatlığı sağlarken DSİ nin götürmeye çalıştığı kamu hizmeti içinde, Arazi Toplulaştırma Projesi sayesinde her hangi bir kamulaştırma bedeli ödemeyecektir.
PROJE ÇIKTILARI	
Proje Uygulama Alanı	19.000 Hektar = 190.000Dekar
Projeden Yararlanan Tarım İşletmesi (Çiftçi aile sayısı)	3.290 Çiftçi Ailesi

Kaynak: Malatya Tarım Reformu Şubesi

5. SONUÇ

Tarım alanlarının verimli kullanılması, bu alanlara yönelik su ve ulaşım imkânlarının etkin şekilde sağlanabilmesi değişik nedenlerle parçalanmış tarım arazilerinin bir araya getirilip işletilmesi ile mümkündür. Her geçen gün kalabalıklaşan dünyada, tarım ürünlerine olan gereksinim artmaktadır. Ancak artan nüfusun gıda ihtiyacına cevap verecek düzeyde tarım alanları etkin kullanılmamaktadır. Yaşanan sosyal ve ekonomik gelişmeler, kentlerde yaşam standartlarını yükseltmiş ve kentler büyük nüfus kitleleri için çekim merkezi haline gelmiştir. Kırlardaki nüfus artışının önemli bir kısmı kentlere doğru yönelirken yaşanan gelişmeler ve ilerleme kırlarda tarımsal verimde önemli değişikliklere neden olmamıştır. Özellikle ülkemizde artan

nüfus geleneksel mal bölüşümü nedeniyle tarım işletmelerinin sayılarını önemli ölçüde artmasına neden olmuştur. Gelişmekte olan teknoloji ile birlikte kırsal alana tarım makinelerinin taşınmasına karşın bölünen arazilerden kaynaklı düşen gelir kentlere göçe neden olmuş ve kırlardaki bölünmüş araziler kullanılmayan boş araziler olarak kalmıştır. Ayrıca göç tarım faaliyetlerindeki emeğin niteliğine ve niceliğine de olumsuz etkide bulunmuştur.

Değişik nedenlerle bölünen arazilerin toplulaştırıp yeniden arazi iyeliğini sağlamak; kaynakların ve tarımda kullanılan enerji ve emeğin daha verimli kullanılmasına neden olacaktır. Ancak arazi toplulaştırma mutlaka araziye işletecek kişilere tahsis edilmelidir. Toplulaştırılan arazilerin belli bir yıl işletilmemesi durumunda arazileri işletecek şahıs ve şirketlere yeniden tahsisi ile ilgili hukuki alt yapı hazırlanmalıdır. Yine arazi toplulaştırma yapılan alanlara yönelik farklı temalar geliştirilerek, toplulaştırılacak alanların tarımsal ekonomik faaliyet alanı belirlenmelidir. Örneğin Devlet Su İşlerinin sulama göletti nedeniyle başlayan bir toplulaştırma faaliyeti, toplulaştırılacak arazilerin tarımsal etütleri yapıldıktan sonra arazilere uygun en doğru ürün belirlenmeli ve toplulaştırma faaliyeti sürerken paydaşlara bu ürünler hakkında bilgi ve teknik destek sağlanmalıdır. Ayrıca arazilerin işletmesinin sağlanması ve işletmenin sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla arazi sahiplerine tohum, fide, tarım araçları ve pazarlama hususlarında desteklerin olması gerekmektedir. Toplulaştırma ile yapılan çalışmada elde ettiğimiz en önemli bilgilerden biri; arazi toplulaştırma faaliyetinin sosyal ve halkla ilişkiler tarafının mühendislik tarafından daha önemli olduğudur. Arazilerin adil ve hak kayıplarına neden olmadan toplulaştırılması bu alanların amacına uygun olarak kullanılmasını sağlayacak en önemli etken olacaktır. Aksi taktirde toplulaştırma faaliyetleri ileriye yönelik daha derin sosyal sorunları doğurabilecektir.

Sonuç olarak kırsal alanlarda tarım işletme sayısını düşürüp, tarım arazilerinin su ve ulaşım imkanlarını sağlayan toplulaştırma, kırsal kalkınmanın önemli bir ayağıdır. Kırsaldaki ekonomik faaliyetlerin kamu tarafından tekrar düzenlenmesi anlamında gelen arazi toplulaştırma faaliyetine yalnızca arazilerin birleştirilmesi olarak bakılmamalı bu faaliyetin önemli bir sosyal proje olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle arazi toplulaştırma mutlaka önceden planlanmalı, toplulaştırma kapsamında olan alanlara yönelik temalar belirlenip toplulaştırmadan etkilenecek kişiler ile etkin bir şekilde

iletişime geçilmelidir. Toplulaştırmanın ekonomik olarak sürdürülebilirliği devletin sağlayacağı bazı olanaklar ile desteklenebilir.

KAYNAKLAR

Bingöl İl Özel İdaresi

Elazığ İl Özel İdaresi

Malatya İl Özel İdaresi

Tunceli İl Özel İdaresi

ÇAY,T, AYTEN,T, ÇAĞLA,H, İŞCAN,F,2005, *Arazi Toplulaştırma Kanun Tasarısı Üzerine Bir İnceleme*, Ankara

PARLAK,Z., 2010, Yaşanabilir Bir Kırsal Oluşturmak “Arazi Toplulaştırması” Ankara

http://www.artvinkadastro.gov.tr/userfiles/file/Makale_37.pdf, erişim, 10.10.2012

http://www.hkmo.org.tr/resimler/ekler/e840aa9583592e7_ek.pdf, erişim: 07.10.2012

<http://www.batem.gov.tr/yayinlar/derim/2003/48-58.pdf> erişim, 11.10.2012

<http://www.tarimreformu.gov.tr/ss.aspx> erişim, 12.10.2012

<http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin.Asp?MevzuatKod=2.5.200915154&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=> erişim, 05.10.2012